

По мѣстонахождение тѣзи банки се разпредѣлятъ така:

	Брой	Общъ капиталъ	Напълно внесенъ капиталъ	Чиста печалба
Балчикъ	5	2,150,000	1,904,950	221,681
Добричъ	2	1,500,000	700,000	107,171
Каварна	3	600,000	460,000	1,979
Силистра	3	400,000	325,000	44,355
Всичко	13	4,650,000	3,389,950	375,186

Реализираната печалба въ всички кредитни учреждения (акционерни и държавни банки) въ областъта презъ 1911 година е 1,098,370 зл. лева, или сръдно на домакинство по 22 зл. лева.

VI. Оценка на стопанскитѣ блага

1. Обемъ на националното богатство

Въ настоящата глава ще се постареемъ да установимъ икономическитѣ ресурси на населението, което Букурешкиятъ договоръ откъсна отъ общото население на България.

Въ предшестващитѣ глави ние описахме главнитѣ стопански фактори на населението въ тѣхнитѣ размѣри и количества. Тукъ сега ни предстои да опредѣлимъ и стопанската стойностъ на тия фактори, т. е. стойността на онава, което обикновено се схваща подъ понятието национално богатство.

Националното богатство се състои отъ всички икономически ресурси. Ако можемъ точно да ги опредѣлимъ и преброимъ, ние бихме имали пълниятъ имъ съставъ, пълната имъ стойностъ. Но това е невъзможно да направимъ тукъ, поради нѣмане на съответни данни. Затова ние ще се ограничимъ само съ най-важнитѣ ресурси, които въ своя общъ сборъ все пакъ могатъ да дадатъ една закръглена представа за мощьта на населението, което ги притежава.

Степенъта на националната мощь въ всички нейни прояви — и културни, и морални и материални — се опредѣля преди всичко отъ икономическитѣ ресурси на нацията, защото, общо взето, благоприятната за всестранното развитие конюнктура напълно съвпада съ степенъта на материалното богатство, съ голѣмината на общия сборъ отъ икономическитѣ ресурси, които тая нация притежава.

Главниятъ икономически факторъ на българското население и особено на населението въ отстѣпената областъ, е земята. Ето защо и ние ще започнемъ отъ нейната оценка.

2. Стойностъ на земята

Споредъ една оценка направена въз основа на материали отъ Министерството на финанситѣ (отдѣление за прѣжитѣ данъци), общата стойностъ на експлоатируемата земя въ отстѣпената на Ромъния територия се пресмѣта на 219,905,069 зл. лева. Споредъ същата оценка, стойността на цѣлата експлоатируема земя

въ Царството е 3,038,325,118 зл. лева. Оттукъ следва, че съ Букурешкия договоръ отъ България е откъсната една ценностъ въ земя, равна на 7.44% отъ ценостъта на цѣлата експлоатируема земя. Тази ценостъ, сравнително загубата отъ населението (6.50%), е по-значителна, но по-малка е въ сравнение загубата изобщо въ територия (7.80%).

Въ главата за земледѣлието ние видѣхме, че земеобработването въ тази територия е по-интензивно, отколкото сръдно въ Царството и, като резултатъ отъ това, се добива сръдно производство по-голѣмо, отколкото сръдното за Царството. Би трѣбвало, следователно, и стойността на експлоатируемата земя да бжде по-голѣма и въ съответната пропорция. Противоречието тукъ произлиза отъ това, че оценката на имотитѣ въ тѣзи земи е твърде низка. Посочената стойностъ на експлоатируемата земя въ отстѣпената Добруджа, следователно, е не само непреувеличена, но е твърде низка, което ще стане явно и отъ това, което ще следва.

По околии тази стойностъ се разпредѣля както следва:

Околии	Експлоатируема земя	Стойностъ зл. лева	%	Сръдна стойностъ на декаръ зл. лева
Балчикъ	1,578,985	39,856,768	18.1	25
Варна	20,972	575,489	0.3	27
Добричъ	1,801,304	54,850,011	24.9	31
Куртъ-Бунаръ	907,646	34,201,650	15.6	38
Разградъ	20,075	792,000	0.4	40
Силистра	1,444,174	47,109,211	21.4	33
Тутраканъ	867,729	42,519,940	19.3	49
Всичко	6,640,885	219,905,069	100.0	33

По размѣръ на общата стойностъ на земята околитѣ следватъ тоя редъ: най-голѣма е земята въ околия Добричъ, която съставя точно четвъртината отъ общата стойностъ на земята въ отстѣпената областъ, после следватъ по низходящъ редъ околитѣ Силистра, Тутраканъ, Балчикъ и Куртъ-бунаръ.

Отъ горната таблица се вижда, че сръдната стойностъ на декаръ земя не е еднаква въ всички околии и варира почти до двойна пропорция: най-ниска е тая стойностъ въ Балчикъ (25 зл. лева), а най-висока въ Тутраканъ (49 зл. лева). Сръдно стойността на декаръ въ отстѣпената областъ е 33 зл. лева, когато тази сръдна общо за Царството е повече отъ 40 зл. лв. Следователно, цената, или по-право субективната оценка на земитѣ въ отстѣпената територия е много по-ниска, отколкото въобще въ Царството. Споредъ тази оценка, както отбелзахме, не се добива реалната стойностъ на земята. Тази последната стойностъ трѣбва да стои въ прѣка връзка съ дохода, който се получава отъ нейното обработване, съ рентата, която тя донася. А рентата безъ съмнение зависи отъ дохода бруто, или отъ голѣмината на сръдното производство. Ето това последното тъкмо не отговаря на горната оценка.

Въ околитѣ, земи отъ които сж отстѣпени по Букурешкия договоръ, сръдната стойностъ